

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.1.29>

KIERUNKI DOSKONALENIA MECHANIZMU EKONOMICZNEGO STYMULOWANIA RACJONALNEGO UŻYTKOWANIA GRUNTÓW ROLNYCH

Oleksandr Kramarov

pracownik naukowy,

Institucji Państwowej Instytut Zbóż Narodowej Akademii Nauk Rolniczych Ukrainy (Dniepr, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-0350-6213

e-mail: askramar@ukr.net

Adnotacja. Artykuł poświęcono problemowi znalezienia optymalnego kryterium oceny racjonalnego wykorzystania gruntów rolnych, co z kolei stanowi podstawę strategicznego kierunku poprawy mechanizmu ekonomicznej stymulacji racjonalnego użytkowania gruntów rolnych.

Na podstawie analizy abstrakcyjno-logicznej, systemowej i porównawczej dokonano grupowania i porównania kryteriów, które integrują zbiór wskaźników kwalifikacyjnych racjonalnego wykorzystania gruntów rolnych. Wyróżniono optymalne kryteria oceny, które integrują największy zestaw wskaźników, pełni charakteryzujących stopień racjonalnego wykorzystania gruntów rolnych.

Wśród najważniejszych integralnych kryteriów, które mogą służyć jako podstawa dla regulatorów ekonomicznych, należy wyróżnić 3 ogólne kryteria: 1) wydajność w określonym przedziale czasowym; 2) spełnienie i zgodność z wymogami płodozmiaru; 3) wskaźniki żyzności gleby (próchnica, NPK). Wybrano 4 kryteria ogólnych wskaźników oceny racjonalnego użytkowania gruntów rolnych. Wszystkie te kryteria są odpowiednio oceniane według 6 cech.

Słowa kluczowe: kryteria oceny, racjonalne użytkowanie gruntów, stymulacja gospodarcza, zasoby gruntów, poprawa żyzności gruntów, ochrona gruntów, zwolnienia podatkowe.

DIRECTIONS OF IMPROVEMENT OF THE MECHANISM OF ECONOMIC STIMULATION OF RATIONAL USE OF AGRICULTURAL LAND

Oleksandr Kramarov

Research Assistant at the Laboratory of Economic Research

Institute of Grain Crops of National Academy Agrarian Science of Ukraine (Dnipro, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-0350-6213

e-mail: askramar@ukr.net

Abstract. The article is devoted to the problem of finding the optimal criterion for evaluating the rational use of agricultural land, which in turn forms the basis for the strategic direction of improving the mechanism of economic incentives for the rational use of agricultural land.

On the basis of abstract-logical, system and comparative analyses the criteria integrating the totality of qualimetric indicators of the rational use of agricultural lands have been grouped and compared. The most optimal evaluation criteria which integrate the largest totality of indicators, most fully characterize the degree of rational use of agricultural lands have been singled out.

Among the most significant integral criteria which can serve as a basis for economic regulators, it is worth allocating 3 general criteria: 1) The yield over a certain period of time; 2) Performance and compliance with the requirements of crop rotations; 3) Indicators of soil fertility (humus, NPK). Selected 4 criteria of common indicators for assessing the rational use of agricultural land. All these criteria are evaluated according to 6 characteristics.

Key words: evaluation criteria, rational land use, economic incentives, land resources, improvement of land fertility, land protection, tax incentives.

JEL Classification: R52, Q15

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЕКОНОМІЧНОГО СТИМУЛЮВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Олександр Крамарьов

науковий співробітник лабораторії економічних досліджень

Інститут зернових культур Національної академії аграрних наук України (Дніпро, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-0350-6213

e-mail: askramar@ukr.net

Анотація. Стаття присвячена проблемі пошуку оптимального критерію оцінки раціонального використання сільськогосподарських земель, котрий формує базис стратегічного напрямку вдосконалення механізму економічного стимулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення.

На основі абстрактно-логічного, системного й порівняльних аналізів згруповано та порівняно критерії, що інтегрують у собі сукупність кваліметричних показників раціонального використання земель сільськогосподарського призначення. Виділено найбільш оптимальні критерії оцінки, які інтегрують найбільшу сукупність показників, що найбільш повно характеризують ступінь раціонального використання земель сільськогосподарського призначення.

Серед найбільш значущих інтегральних критеріїв, які можуть слугувати основою для економічних регуляторів, варто виділити три загальні критерії: 1) урожайність за певний проміжок часу; 2) виконання й дотримання вимог сівозмін; 3) показники родючості ґрунту (гумус, NPK). Вибрано чотири критерії загальних показників оцінки раціонального використання земель сільськогосподарського призначення. Усі ці критерії оцінені за шістьма характеристиками.

Ключові слова: критерії оцінки, раціональне землекористування, економічне стимулювання, земельні ресурси, підвищення родючості угідь, охорона земель, податкові пільги.

Вступ. Економічною основою раціонального використання, охорони й управління якістю ґрунтів для забезпечення сталої родючості має бути механізм економічного стимулювання раціонального використання ґрунтових ресурсів їх охороною та збереженням і відтворенням родючості ґрунтів за одночасного посилення економічної та юридичної відповідальності за порушення законодавства у сфері охорони земель сільськогосподарського призначення.

Важливим фактором забезпечення в організації раціонального використання земель сільськогосподарського призначення є побудова механізму економічного стимулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення, спрямованого на ініціювання зацікавленості всіх суб'єктів господарювання у виконанні вимог безпеки, дотриманні норм і правил раціонального використання сільськогосподарських земель.

Механізм економічного стимулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення здійснюється переважно за допомогою двох методів: економічного й адміністративного стимулювання. Відповідно, напрями покращення можуть розвиватися у двох ключах: економічного й адміністративного стимулювання.

Основна частина. Більшість передових країн надають перевагу економічним методам стимулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення. Переймаючи досвід країн-членів ЄС, де вплив на господарчий процес і на родючість ґрунту сільськогосподарських земель здійснюється шляхом установлених правил для отримання фінансової підтримки, ми вважаємо, що в Україні повинен бути розроблений економічний механізм із фіскальними й розподіленими функціями впливу на родючість ґрунтів.

Безумовно, економічні методи стимулювання, які створюють основу побудови механізму економічного стимулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення, передбачають створення економічних умов, котрі би стимулювали землекористувачів до досягнення кращих показників раціонального використання сільськогосподарських земель.

Важливість вибору показників раціональності використання земель за умов сучасного динамічного розвитку земельних відносин важко переоцінити, адже забезпечення раціонального використання земель є відповідно до ч. 2 ст. 4 Земельного кодексу України одним із завдань земельного законодавства й одночасно за п. «г» ст. 5 Земельного кодексу України – принципом земельного законодавства (Земельний кодекс України, 2001).

Очевидно, будь-яку систему можна описати деякими показниками, вимірюваними у відповідних шкалах. Ефективність функціонування системи оцінюється за деякими критеріями оцінки, які також можна оцінити за допомогою шкал, використовуючи відповідні нормативи.

Науковий пошук оптимальних критеріїв або їх відбір із сукупності відомих показників, що характеризують раціональне використання земель сільськогосподарського призначення, необхідний для формування об'єктивної критеріальної площини, яка формує базис стратегічного напрямку вдосконалення механізму економічного стимулювання. Такі критерії оцінки раціонального використання земель сільськогосподарського призначення необхідні для ефективного управління процесами, оперативного виявлення невідповідностей, своєчасної розробки та реалізації комплексу заходів, спрямованих на корекцію (усунення) невідповідностей і попередження їх повторної появи. Таким чином, дані критеріальної оцінки раціонального використання земель сільськогосподарського призначення можуть використовуватися не тільки для підтримки якості процесів на заявленому рівні, але і для розробки системи заходів ініціалізації поведінки землекористувачів.

З огляду на розвиток науки та техніки, ускладнення агротехнологій, наукомісткості виробництва та землекористування і на екологічні стандарти та нормативи, що застосовуються до використання земель сільськогосподарського призначення і побудовані на науковій основі та є результатом неоднорічної праці вчених різних профілів, визначення напрямку, взятого за основу розвитку механізму економічного використання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення, досить істотно залежить від ключових критеріїв, які беруться для оцінки.

У процесі оцінки маємо змогу вибрати найбільш оптимальний критерій, котрий уособлює найбільшу сукупність показників, що найбільш повно характеризує ступінь раціонального використання земель сільськогосподарського призначення та створюють інформаційну основу, необхідну для прийняття об'єктивних рішень для впливу на раціональне використання земель сільськогосподарського призначення через механізм економічного стимулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення (рис. 1).

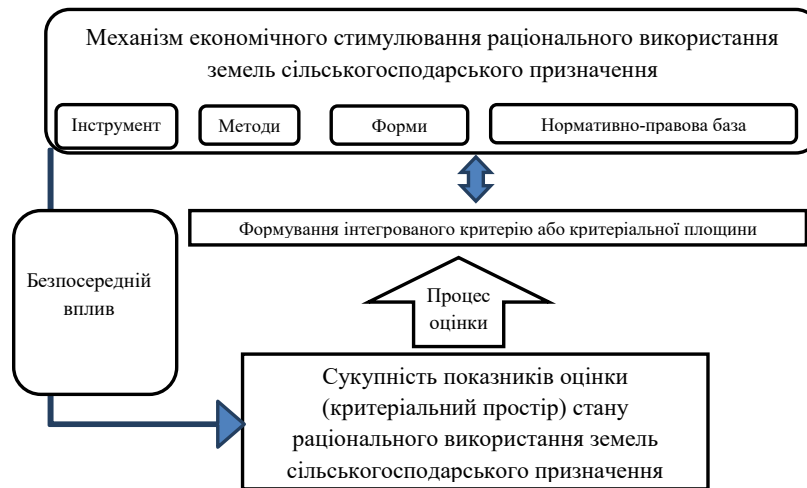

Рис. 1. Принцип впливу механізму економічного стимулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення

Джерело: сформовано автором

Вибір основних ключових критеріїв відповідно до оцінки раціонального використання земель сільськогосподарського призначення стає важливим чинником у формуванні стратегічного напрямку вдосконалення економічного стимулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення. Серед найбільш значущих інтегральних критеріїв, які можуть слугувати основою для економічних регуляторів, варто виділити три загальні критерії:

- 1) урожайність за певний проміжок часу;
- 2) виконання та дотримання вимог сівозмін;
- 3) показники родючості ґрунту (гумус, NPK).

Кожен із наведених інтегральних критеріїв оцінки раціонального використання земель сільськогосподарського призначення має свої переваги й недоліки, а отже, механізм економічного стимулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення, що бере за інформаційну основу й відповідні інтегральні критерії оцінки раціонального використання земель сільськогосподарського призначення, має такі самі переваги й недоліки з відмінностями фіскальної складової частини та різним диференціальним критерієм оподаткування.

На нашу думку, стратегічну направленість розвитку механізму економічного стимулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення закладає саме основний інтегральний показник, який найбільш повною мірою характеризує ступінь раціонального використання земель сільськогосподарського призначення. Зупинимося більш детально на цих показниках.

Показник урожайності є інтегральним показником, адже урожайність уособлює безліч факторів, що робить цей критерій найбільш об'єктивним і повноцінним у процесі оцінки раціонального використання земель сільськогосподарського призначення. Суттєвим недоліком є те, що визначення врожайності більшості сільськогосподарських культур можливе лише після збирання врожаю, а це досить сильно знижує функціональну лабільність такого інтегрального показника. Також, за результатами досліджень останніх десятиліть, спостерігається чітка тенденція зростання врожайності основних зернових культур в Україні, що є парадоксально, особливо на фоні постійних деградаційних процесів і зниження родючості ґрунту і також знижує внутрішню валідність урожайності як інтегрального показника.

Вибір як основного критерію оцінки раціонального використання земель сільськогосподарського призначення науково обґрунтованої сівозміни має переваги наочності та легкості відстеження, а також базується на надбаннях аграрної науки у формуванні контурно-меліоративного планування й еколого-економічної сівозміни.

Аграрна наука та вітчизняна сільськогосподарська практика свідчать, що за допомогою сівозміни можна дозувати виробниче антропогенне навантаження на сільськогосподарські землі, досягаючи тим самим ефекту відтворення, збереження та підвищення їхнього якісного стану. Як зазначається у літературі, у підсумку сільськогосподарській товаровиробник має одержати проект, що забезпечить раціональне й ефективне використання усіх земель, створить сприятливі умови для підвищення продуктивності праці, мінімізації капіталовкладень, врегулює питання призупинення ерозійних процесів, визначить площі земель, використання яких є економічно неефективним та екологічно небезпечним (Крамарьов, 2019: 95).

На нашу думку, на законодавчому рівні повинні бути закріплені законодавчі норми із приводу формування проекту сівозміни. Самі проекти сівозмін, які відповідають зазначеним нормам, можуть затверджуватися й самими сільськогосподарськими товаровиробниками, що мають у штаті фахівців із агрономії, або ж залученими на договірній основі іншими фахівцями в галузі землеробства. За державою закріплюється лише право встановлювати сівозмінні норми:

- заборону вирощувати монокультуру;
- відсоток земель, який повинен бути під покривними культурами;
- через скільки років дозволено повернення на поле культури;
- відповідні вимоги введення сівозміни залежно від кута нахилу, експозиції схилів тощо.

Дуже важливо, щоб дотримання відповідних норм впливу на сівозміни відбувалося не за радянською моделлю, а економічними методами: шляхом диференційованого податкового навантаження залежно від еколого-економічного обґрунтування сівозмін і впорядкування угідь, а також із розробленням дотаційного механізму повернення коштів за кожний гектар за прикладом країн ЄС.

Характер процесу експлуатації, використання землі, їхні межі мають екологічну спрямованість. Усе це пов'язано з обов'язковим дотриманням правил охорони землі та інших природних ресурсів, із нею пов'язаних, дотриманням нормативної екологічної безпеки, захистом землі від ерозійних та інших несприятливих процесів (Балюк, Верніченко, 2002: 102).

На нашу думку, побудова економічного механізму стимулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення з розробленням нових критеріїв оподаткування, опираючись на контурно-меліоративну організацію території з дотриманням рекомендованих сівозмін, є перспективним шляхом стимулювання сільгоспвиробників до застосування ґрунтозахисної системи землеробства.

Варто виділити й третій інтегральний критерій, що ґрунтується на мінеральному живленні рослин. Нині відомі чіткі співвідношення NPK та формування врожаїв різних сільськогосподарських культур. Відома також чітка залежність між відсотковим співвідношенням у ґрунті гумусу та врожайністю. Наприклад, збільшення вмісту гумусу у ґрунті на 0,1% спричинює підвищення врожаю на 0,5 центнерів пшениці.

У віддаленій перспективі із «широким розповсюдженням точного землеробства» як інноваційного проєкту у більшості фермерських господарств можна розглядати побудову економічного механізму раціонального використання земель сільськогосподарського призначення з фіскальними та розподіленими функціями впливу на родючість ґрунтів.

Поки що, впроваджуючи «точне землеробство», агровиробники вирішують проблему зменшення собівартості продукції за рахунок більш раціонального використання добрив. Сьогодні дедалі більше агрохолдингів і великих фермерських господарств спрямовують свою стратегію розвитку на впровадження технології точного землеробства.

Технологія точного землеробства включає створення бази даних по полях (площа, урожайність, агрохімічні та агрофізичні властивості ґрунтів). Така база даних дає можливість простежити зміни агрохімічних властивостей ґрунту в динаміці за роками. Звичайно, такі новації відкривають широку перспективу для впровадження саме фінансового стимулювання як ланки економічного механізму, через ринкову оцінку основних поживних речовин, створюють інформаційне забезпечення корисних і якісних властивостей ґрунтового покриву.

Згодом це дасть можливість перенести податкову базу на ресурсопотік, на основі цього створювати фінансові регулятори впливу на родючість ґрунту. Такий підхід дозволить об'єктивно налаштувати фіскальні регулятори, а також дотаційні нарахування за якісне покращення сільськогосподарських земель.

Вузьким місцем у затвердженні ресурсопотоку як бази оподаткування є розповсюдження та добросовісне проведення агрохімічних обстежень земельних ділянок і введення на державному рівні цілої низки заходів:

- заборони здавання в оренду на відповідний термін земельної ділянки без попереднього обстеження та внесення даних в агрохімічний паспорт;
- мотивування землекористувачів відповідально ставитися до збереження родючості ґрунтів.

Вважаємо також, що з метою підвищення ефективності такого контролю буде доцільно запровадити електронний кадастр якісного стану сільськогосподарських угідь у розрізі кожного землеволодіння.

На нашу думку, такий кадастр у перспективі мають вести районні відділення Державної служби охорони ґрунтів, а кожен сільськогосподарський суб'єкт господарювання повинен мати вільний доступ до відомостей такого кадастру.

Оптимальний критерій формується з низки показників стану раціонального використання земель сільськогосподарського призначення, що фактично формує інформаційну основу, за допомогою якої оцінюється стан і відбувається безпосередній вплив на раціональне використання сільськогосподарських земель. Тому цей показник повинен відповідати певним характеристикам. Отже, вибрано чотири критерії загальних показників оцінки раціонального використання земель сільськогосподарського призначення. Усі ці критерії оцінені відповідно за шістьма характеристиками (табл. 1).

За відповідними критеріями зроблена оцінка та присвоєний відповідний бал: 1 бал за повну відповідність (+); 0,5 бала за опосередковану відповідність (±); 0 балів за повну невідповідність. Найбільшу кількість балів має поєднання двох критеріїв урожайності та контурно-меліоративного планування. Отже, формується критеріальна площа, і саме цей напрям, на нашу думку, є найбільш перспективним.

Поряд із такими показниками, як вплив на економічний ефект, екологічний ефект і простота впровадження, важливими характеристиками вищезгаданих інтегральних критеріїв як індикаторів стану раціонального використання сільськогосподарських земель є внутрішня валідність і функціональна лабільність.

Внутрішня валідність (внутрішня дійсність) – це ступінь обґрунтованості узагальненого висновку, заснованого на дослідженнях, що визначається тим, якою мірою дослідження мінімізує систематичну помилку (або упереджує) (Wortman, 1983: 223), тобто відображає ступінь практично-діагностичної придатності.

Характеристика оптимальних критеріїв оцінки раціонального використання земель сільськогосподарського призначення

Характеристика вибраних критеріїв	Критерії оцінки раціонального використання земель сільськогосподарського призначення			
	Урожайність	Сівозміна (контурно-меліоративне планування)	Урожайність + контурно-меліоративне планування	Поживні речовини
Економічний ефект	+	–	+	±
Екологічний ефект	±	±	±	+
Простота впровадження	+	±	±	–
Внутрішня валідність	±	±	+	+
Функціональна лабільність	–	+	±	±
Схильність до корупції	Висока	Низька	Середня	Середня
Загальний бал	4,0	2,5	4,5	3,0

Джерело: сформоване автором

Функціональна лабільність (рухливість) – це функціональна рухливість, здатність легко змінюватися під впливом факторів.

Ці два показники є найбільш важливими та характеризують регулятори, за допомогою яких здійснюється будь-яке керування об'єктом, тому є важливими як інтегральні критерії оцінки раціонального використання земель сільськогосподарського призначення.

Важливою характеристикою є здатність до запобігання та виявлення корупції, тобто можливість точної й об'єктивної аудиторської перевірки. Інтегральний критерій – урожайність у цьому відношенні є найбільш вразливою та важко підлягає об'єктивній перевірці. Найбільш точну перевірку має дотримання науково обґрунтованих сівозмін, що робить цей критерій найбільш перспективним із погляду протидії корупції. Критерій поживних речовин як протидії корупції не є чітко зваженим, оскільки різні агрохімічні методи визначення вмісту різних солей у ґрунті дають різні результати; місце та час відбору зразків також відіграють значну роль. Лише критерій вміст гумусу дає чітку об'єктивну відповідь, оскільки не залежить від часу відбирання зразків, і показники, отримані на основі різних методів, не різняться між собою.

Найбільш економічно виправданими заходами економічного стимулювання раціонального використання й охорони земель сьогодні є: ведення виваженої цінової політики, зокрема щодо встановлення цін на екологічно чисту продукцію сільськогосподарського виробництва, фінансове стимулювання консервації деградованих і малопродуктивних земель і концентрації землеробської діяльності на родючих ґрунтах, введення заохочувальних економічних заходів (субсидій, пільг, компенсацій) для орендарів, наприклад, із метою придбання паливно-мастильних матеріалів, техніки для обробітку землі, надання субсидій на будівництво приміщень і встановлення обладнання для зберігання пестицидів і добрив (Кошкालда, 2009: 83).

Висновки. Виходячи з вищесказаного, можна зробити висновок, що основною метою економічного стимулювання раціонального використання й охорони земель є створення високоефективного землеволодіння, всебічна охорона та відтворення родючості ґрунтів, формування екологічно збалансованого й економічно ефективного землекористування сільськогосподарських підприємств (Трегобчук, 1993: 66), а невід'ємними її складниками є методи, інструменти, заходи, критерії стимулювання, а також джерела фінансування. Критерії оцінки раціонального використання земель сільськогосподарського призначення формують інформаційну основу та підґрунтя для стратегічного напрямку вдосконалення механізму економічного стимулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення.

Список використаних джерел:

1. Балюк С.А., Верніченко Г.А. Концепція екологічного ризику деградації ґрунтового покриву України. *Вісник аграрної науки*. 2002. № 35. С. 46–48.
2. Земельний кодекс України : Закон України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
3. Кошкалда І.В. Подальший розвиток земельних відносин за умови використання світового досвіду. *Вісник Білоцерківського державного аграрного університету*. 2009. № 63. С. 81–84.
4. Крамарьов О.С. Економічне стимулювання раціонального використання сільськогосподарських земель. *Економіка АПК*. 2019. № 7. С 92–100. DOI: 10.32317/2221-1055.201907092.
5. Краснолуцький О.В., Тихенко Р.В., Євсюков Т.О. Складання проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічно обґрунтовані сівозміни та впорядкування угідь. *Землевпорядний вісник*. 2010. № 4. С. 14–17.
6. Трегобчук В.М., Тютюнник Ю.М. Організаційно-економічні механізми раціонального використання і охорони земель в умовах ринку. *Економіка України*. 1993. № 11. С. 64–69.
7. Wortman P.M. (1983). Evaluation research – A methodological perspective. *Annual Review of Psychology*. P. 223–260. DOI: 10.1146/annurev.ps.34.020183.001255.

References:

1. Baliuk S.A., Vernichenko H.A. (2002) Kontsepsiia ekolohichnoho ryzyku dehradatsii gruntovoho pokryvu Ukrainy [The concept of ecological risk of soil degradation of Ukraine]. *Visnyk aharnoi nauky*. 35. Pp. 46–48. [In Ukrainian].
2. Vilna elektronna entsyklopediia Vikipediia. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Vnutrishnia_validnist [In Ukrainian]
3. Zemelnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 25.10.2001 r. № 2768-III. [Land Code of Ukraine. Law of Ukraine dated October 25, 2001] *VR Ukrainy*. Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> [In Ukrainian].
4. Koshkalda I.V. (2009) Podalshyi rozvytok zemelnykh vidnosyn za umovy vykorystannia svitovoho dosvidu [Further development of land relations provided the use of world experience]. *Visnyk Bilotserkivskoho derzhavnoho aharnoho universytetu*, 63, pp. 81–84. [In Ukrainian].
8. Kramarov O.S. Ekonomichne stymuliuvannia ratsionalnogo vykorystannia silskohospodarskykh zemel. [Economic incentives for the rational use of agricultural land]. *Ekonomika APK*. 2019. № 7. pp. 92–100. DOI: 10.32317/2221-1055.201907092 [in English].
5. Krasnoluts'kyi O.V., Tykhenko R.V., Yevsiukov T.O. (2010) Skladannia proektiv zemleustroiu, shcho zabezpechuiut ekoloho-ekonomichno obgruntovani sivozminy ta vporiadkuvannia uhid. [The preparation of land management projects that provide environmentally and economically sound crop rotations and land management]. *Zemlevporiadnyi visnyk*. № 4. Pp. 14–17 [in Ukrainian].
6. Trehobchuk V.M., Tiutiunyk Yu.M. Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizmy ratsionalnogo vykorystannia i okhorony zemel v umovakh rynku. [Organizational and economic mechanisms of rational use and protection of lands in market conditions.]. *Ekonomika Ukrainy*. 1993. № 11. Pp. 64–69. [in Ukrainian].
7. Wortman P.M. (1983). Evaluation research – A methodological perspective. *Annual Review of Psychology*, pp. 223–260. DOI: 10.1146/annurev.ps.34.020183.001255 [in English].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.1.30>

POTENCJAŁ KRAJÓW AFRYKI SUBSAHARYJSKIEJ DO KONSUMPCJI I EKSPORTU MIĘSA I PRODUKTÓW MIĘSNYCH

Bohdan Shapoval

aspirant Narodowego Centrum Naukowego „Instytutu Gospodarki Rolnej”, (Humań, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-9242-0552

e-mail: kardvalr@gmail.com

Adnotacja: Zapoznanie się z potencjalnie atrakcyjnymi krajami regionu Bliskiego Subsaharyjskiej Afryki dla eksportu produktów mięsnych, rozważenie rynków obiecujących dla eksportu ukraińskiego mięsa i produktów mięsnych. Wybrano i przeanalizowano dane analityczne dotyczące importu, eksportu i produkcji mięsa i produktów mięsnych przez kraje Afryki Subsaharyjskiej. Zbadano preferencje konsumentów i metody wejścia na rynki krajów. Zbadano czynniki ekonomiczne i polityczne mające wpływ na zagraniczną działalność gospodarczą krajów. W wyniku przeprowadzonych badań wybrano cztery kraje z regionu najbardziej atrakcyjne dla eksportu produktów mięsnych: Angola, Ghana, Wybrzeże Kości Słoniowej i Kongo. Zidentyfikowano główne trendy w produkcji, imporcie i konsumpcji mięsa i produktów mięsnych oraz zaproponowano modele wejścia na każdy z rynków oraz produkty, które mają popyt w odpowiednich krajach.

Słowa kluczowe: przemysł mięsny, eksport, wywóz mięsa i produktów mięsnych, działalność gospodarcza, rolnictwo, wybór rynku eksportowego.

CAPACITY OF SUB-SAHARAN AFRICAN COUNTRIES FOR CONSUMPTION AND EXPORT OF MEAT AND MEAT PRODUCTS

Bohdan Shapoval

Postgraduate Student at the Department

of Economics of Agricultural Production and International Integration

National Scientific Center “Institute of Agrarian Economics” (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-9242-0552

e-mail: kardvalr@gmail.com

Abstract. Getting acquainted with the potentially attractive countries for export of meat products in the region of Sub-Saharan Africa, consideration of promising markets for the export of Ukrainian meat and meat products. Analytical data on imports, exports and production of meat and meat products from sub-Saharan Africa were collected and analyzed.